

AVTAL 2025

FÖR EN MER FLEXIBEL, DYNAMISK OCH
KONKURRENSKRAFTIG LIVSMEDELSINDUSTRI

Senast den 1 april 2025 ska nya kollektivavtal för den svenska livsmedelsindustrin vara klara. Vilka är förutsättningarna inför avtalsrörelsen? Hur påverkas företagen av det osäkra världsläget, och vilket ansvar tar de för den svenska krisberedskapen? Hur har de senaste årens kraftigt ökande kostnader och kronans rekordlåga värde drabbat svenska livsmedelsproducenter? Och vilket slags avtal vore mest gynnsamt för arbetstagare, arbetsgivare, livsmedelsberedskapen och välfärden?

Svåraste perioden för svenska livsmedelsproducenter sedan andra världskriget

För den svenska livsmedelsindustrin har de senaste tre åren varit en av de allra svåraste perioderna under hela efterkrigstiden. Rysslands invasion av Ukraina – i kombination med kvardröjande effekter av pandemin – slog extremt hårt mot hela livsmedelssektorn i Sverige, liksom i resten av världen. De svenska livsmedelsproducenternas kostnader för rå- och insatsvaror, transporter, energi och förpackningar ökade dramatiskt. Från februari 2022 ökade produktionskostnaderna totalt sett tvåsiffrigt, något som inte skett sedan 1950-talet. Det dröjde inte länge förrän försäljningen av svenskproducerade livsmedel störtade både på export- och hemmamarknaden. Resultatet blev en kraftigt försämrad lönsamhet inom den svenska livsmedelsproduktionen. Enligt SCB gjorde livsmedelsindustrin till och med förlust under 2022 och 2023. Detta har inte hänt förut i modern tid.

Producenterna förlorar på lågpristrenden

2022 började livsmedelsinflationen märkas ute i butikerna. En av de starkaste trenderna sedan dess är konsumentflykten mot butikskedjornas egna märkesvaror (EMV) och andra lågprisalternativ. Svenskarnas radikalt förändrade inköpsbeteende ledde till ett dramatiskt volymtapp under 2022–2023 – ett volymtapp som ingen idag verksam livsmedelsproducent har varit i närheten av att uppleva. Den stora förloraren på megatrenden mot lågpris har varit den svenska livsmedelsindustrin. Kostnaderna för att producera livsmedel i Sverige är generellt väldigt höga, och för den stora majoriteten av livsmedelsföretag är ett lågprissortiment en ekonomisk omöjlighet. En ökad produktion av EMV-produkter har bidragit till att dämpa det totala volymfallet inom svensk livsmedelsproduktion, men till priset av en lägre och ofta långsiktigt ohållbar lönsamhet.

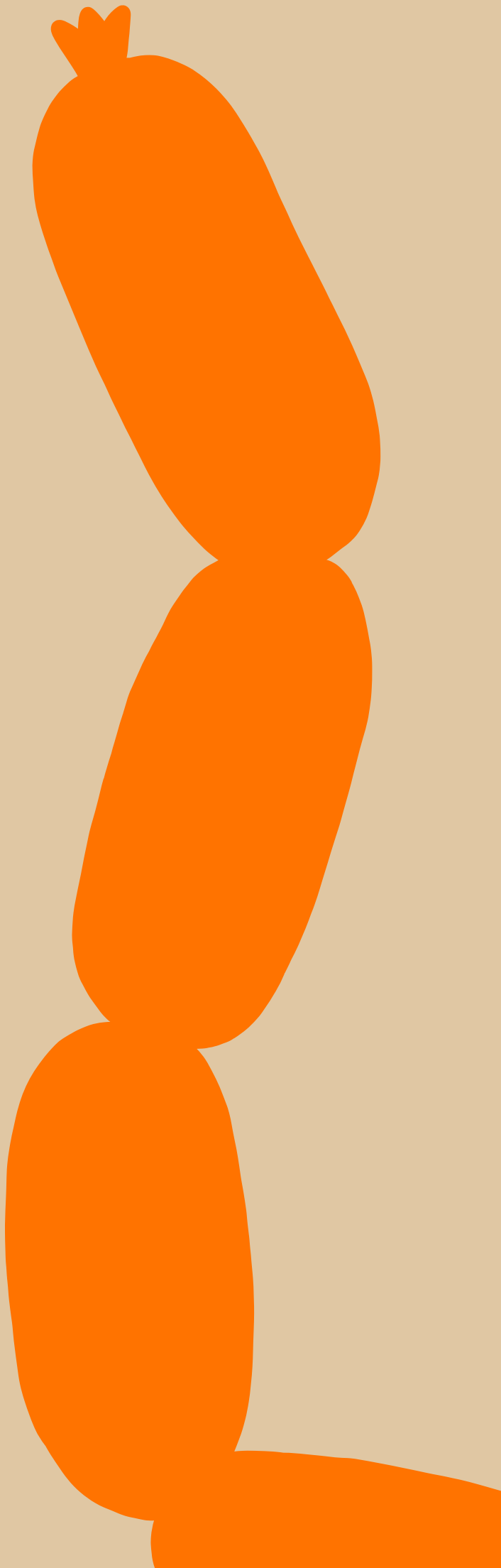
Rekordsvaga kronan pressar upp kostnaderna

En ständig och växande huvudvärk för Sveriges livsmedelsproduktion är den allt svagare svenska kronan. Cirka 70–80 procent av företagens produktionskostnader påverkas negativt av en krona som tappar i värde. I klartext: allt som företagen måste importera och som handlas i euro eller dollar blir mycket dyrare. Sedan det blev klart att Donald Trump blev vald till USA:s nästa president har osäkerheten kring kronans utveckling ökat ännu mer. Större räntedifferens mot amerikanska FED:s (Federal Reserve System) styrränta, bland annat till följd av en snabbare tillväxt i USA efter aviserade skattesänkningar, riskerar att leda till en fortsatt press på kronans redan låga värde. Trump har dessutom hotat med höga handelstullar som om de realiseras kommer ge negativa effekter även för den svenska livsmedelsindustrin.

Listan av utmaningar för svenska livsmedelsproducenter är lång men kan tyvärr göras ännu längre. Företagens kostnader för investeringar i såväl hållbar produktion som förstärkt krisberedskap kommer med stor sannolikhet att öka betydligt de närmsta åren. Samtliga svenska livsmedelsföretag har också drabbats av kraftigt ökade avgifter för avfalls- och förpackningshantering. Många mindre producenter brottas dessutom med återbetalningskrav på uppskjutna skatteskulder efter pandemin.

Lång och svår resa tillbaka till lönsamhet

Sällan eller aldrig har svensk livsmedelsproduktion drabbats av så många och så allvarliga svårigheter som under de tre senaste åren. Det är från en oroväckande svag position som svensk livsmedelsproduktion under 2024 har börjat röra sig i rätt riktning med en viss ökning av försäljningsvolymerna. Dessvärre har produktionskostnaderna fortsatt öka under året varför den nödvändiga lönsamhetsförstärkningen går alldeles för långsamt. Förhoppningsvis kommer den svenska hemmamarknaden, som är kritisk för en absolut majoritet av de svenska livsmedelsproducenterna, att stärkas under 2025. Men även om detta sker så kommer det att ta lång tid för svensk livsmedelsproduktion att återhämta sig och komma tillbaka till en långsiktigt hållbar lönsamhet.

ARBETSMARKNADENS PARTER MÅSTE TA ANSVAR

Svensk livsmedelsindustri räknas som Sveriges tredje största industrigren. Den har en fantastisk potential att ytterligare växa, skapa nya arbetstillfällen och dessutom att bredda exporterbudandet av livsmedelsprodukter till övriga världen. Produktion av alla typer av livsmedel i Sverige är också nödvändigt för landets säkerhet och medborgarnas trygghet. Den svenska livsmedelsberedskapen måste tryggas och säkerställas för att kunna erbjuda alla som vistas i Sverige garanterad tillgång mat och dryck i händelse av kris eller krig.

Detta kräver lönsamma företag som har råd att investera i utrustning, säkerhet, kapacitet och personal. För att säkerställa att så kan ske måste arbetsmarknadens parter inom industrin ta sitt ansvar på ett sådant sätt som varit avsikten med Industriavtalet sedan det tillkom år 1997. Det gäller för svensk industri i allmänhet men för svensk livsmedelsindustri i synnerhet.

Under förutsättning att arbetsmarknadens parter inom Industriavtalet tar sitt gemensamma ansvar kan de potentiella hoten mot svensk livsmedelsproduktion avvärjas samtidigt som arbetstillfällen tryggas och skapas. Först då kan de svenska livsmedelsföretagen förverkliga sin fulla potential.

Vad behöver livsmedelsindustrin för framtiden?

Livsmedelsföretagen går in i avtalsrörelsen med två övergripande ingångsvärden: rimliga löneökningar och flexibla, smidiga avtalslösningar.

En grundläggande ingång i avtalsrörelsen är att personalkostnaderna inte får öka snabbare än i för Sverige jämförbara konkurrentländer. Om verklighetsfrämmande och oansvariga lönehöjningar och lönenivåer skulle bli verklighet finns det en uppenbar risk att många livsmedelsföretag med verksamhet i Sverige lägger ner sin verksamhet, flyttar verksamheten till ett annat land eller helt enkelt går i konkurs.

Många svenska livsmedelsföretag är utlandsägda och söker ständigt sätt att sänka sina kostnader. Att kostnaderna för arbetskraft är högre i Sverige än i många av våra jämförbara grannländer är ett faktum som arbetsmarknadens parter inte kan bortse från. Rimliga och därmed realistiska löneökningar är avgörande för att behålla den svenska livsmedelsindustrins konkurrenskraft samt arbetstillfällena i Sverige.

Låt företagen göra det de är bäst på

Den svenska livsmedelsindustrin består av en bred variation av företag av olika slag och storlek. Bland Livsmedelsföretagens 750 medlemmar återfinns allt från små familjeägda hantverksmässiga företag med några få anställda till stora industriella koncerner med flera tusen anställda. Den här diversifierade strukturen är en styrka för industrin – men också en betydande utmaning. Framför allt när det gäller att finna avtalslösningar som ska passa alla företagen och alla deras anställda.

Den stora bredden av företagstyper gör att det är extra angeläget för svensk livsmedelsindustri att omfattas av kollektivavtal som underlättar för företagen att göra det de är bäst på – att driva företag. De för alla inblandade bästa kollektivavtalslösningarna är sådana som ger företagen goda förutsättningar att öka sin lönsamhet, konkurrenskraft och export. Det ger företagen möjligheter att nyanställa, expandera och växa i vårt land, vilket även är nödvändigt för att kunna förse invånarna i Sverige med mat och dryck i händelse av ökande geopolitisk osäkerhet och utvidgade internationella konfliktsituationer.

Nyckeln till en robust, dynamisk och lönsam livsmedelsindustri

Idag lever vi i en värld präglad av hot och oro. De senaste årens globala och regionala kriser, konflikter och krig har blyxtbelyst industrins avgörande roll för Sveriges livsmedelsberedskap och försörjningsförmåga. Livsmedelsindustrin tar redan idag ett stort ansvar och nu är den beredd att göra ännu mer. Men företag som inte tjänar pengar kan inte göra de investeringar som krävs för att möta nuvarande och kommande utmaningar. Och företag som går med förlust går till slut under, med tusentals förlorade arbetstillfällen som följd.

I den här avtalsrörelsen måste fackförbunden och deras medlemmar också ta ansvar. Sverige behöver en robust, dynamisk och lönsam svensk livsmedelsindustri. Kanske nu mer än någonsin måste facken bidra till att företagen får förutsättningar att bli både konkurrenskraftiga och motståndskraftiga. Då kan de satsa på sina anställda och samtidigt skapa fler arbetstillfällen i hela landet. Nyckeln till detta är en pragmatisk, ansvarstagande avtalsrörelse med utgångspunkt i företagens utmaningar och möjligheter.

VIKTIGA FAKTA

1. Livsmedelsföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisation för Sveriges tredje största industri, livsmedelsindustrin.
2. Livsmedelsföretagen företräder vid avtalsförhandlingarna ca 750 medlemsföretag med omkring 45 000 anställda.
3. Livsmedelsföretagens motparter i förhandlingarna är Livsmedelsarbetareförbundet, Handelsanställdas Förbund, Hotell- och Restaurangfacket, Unionen, Sveriges Ingenjörer och Ledarna.
4. Senast den 1 april 2025 ska nya kollektivavtal vara undertecknade. Om så inte sker kan facken varsla om konflikt, exempelvis övertidsblockad, nyanställningsblockad eller strejk.

HENRIK VAN RIJSWIJK, FÖRHANDLINGSCHEF

LIVSMEDELSFÖRETAGEN ÄR EN BRANSCH- OCH ARBETSGIVARORGANISATION FÖR ALLA SOM TILLVERKAR MAT OCH DRYCK I SVERIGE

**FÖR FRÅGOR OM AVTALSRÖRELSEN, KONTAKTA HENRIK VAN RIJSWIJK, FÖRHANDLINGSCHEF
08-76 265 40, henrik.van.rijswijk@li.se**

BJÖRN HELLMAN, VD

LIVSMEDELSFÖRETAGEN